

במדינה

העם

שריפת הגשרים

עמוק בעורף החזית הירדנית, פשטו ה־שבע יחידות קומנדו של צה"ל, פוצצו שני גשרים על הכביש הראשי עמאן-עק' בה, ובמסלולות הרכבת למען. כמו בפשיטה על גשרי הנילוס, לא היתה התקלות עם אויב, לא הותקף מקום ישוב מאוכלס, ולא היו נפגעים לצה"ל.

כשם שאחרי הפשיטה על גשרי הנילוס טענו עדירייה מצריים כי כוחות צה"ל הגיעו למקום בהליקופטרים, כך טענו ה־שבע גם הירדנים: יעדי הפיצוץ רוככו עלידי מטוסי־קרב ישראליים, להרחיק תח' בורה מהמקום. אחר־כך נחתו כוחות קר־מנדו ישראליים מהליקופטרים, פוצצו את הגשרים, הצטלמו והסתלקו.

אלא שבניגוד להתרגשות בעקבות הפשי־טה למצרים, התקבלה הפעם הפשיטה ל־ירדן כאקט שיגרתי. נראה שפשיטות מסוג זה משרתות את המדיניות הישראלית יותר מכל שיטות התגמול, כיוון שאינן פוגעות באוכלוסייה אזרחית, ומיועדות כלפי יעדים אסטרטגיים בלבד — והעולם מקבלן כתגובה לגיטימית.

אין גשר — יש פצצה. אולם ה־גשרים שפוצצו לא היו הגשרים היחידים שפוצצו השבוע. בעקבות פיצוץ מכונת־החופת בשוק מחנה־יהודה, נסתם הגולל על מדיניות הגשרים הפתוחים בין ישראל לבין ירדן, שהיתה אחד מהשינוי של משה דיין בשטחים המוחזקים.

הגשרים נסגרו השבוע לתנועה חופשית. משלוחי־הפצצות של הגדה לירדן ולשאר מדינות ערב, יועברו ליד הגשרים למכר ניות ירדניות. שני מיבצעי הגשרים היו אך סמל לשריפת הגשרים לקראת שלום או הסדר אפשרי בין ישראל לבין ירדן.

בהעדר גשר אחר במקומם, שויביל לק־ראת שלום, בישרה שריפת הגשרים את חתרנות המתיחות. במקום שאין גשרים — מדברות הפצצות, כפי שהוכיחו השבוע ה־פצצות, שהוטלו עלידי מטוסי חיל־האוויר הישראלי, כתגובה על ההרעשה הארטיילרית האחרונה מלוצי התותחים העיראקיים בירדן.

הממשלה

רצוי: קיפאון

המאורע המדיני של השבוע היה, ללא ספק, הופעתו של משה דיין בראיון ב־טלבוויזיה. הוא אמר דבר חדש או חד־משמעי, אבל הוא השאיר מאות אלפי צופים שבויים בידי הקסם הפוטוגני שלו.

סגנית עורכת דבר, חנה זמר — אשר יחד עם איש הטלבוויזיה יורם רונן ואיש הארץ שבתי טבתי הרכיבו את צוות המראי־נים — ניסתה להדביק לדין תווית של יונה. הוא נייער אותה בהחלטיות. נידמה היה לה, כי דיין אמר, שאם תעמוד פעם השאלה של שלום כפוי (שפירושו נסיגה זו או אחרת) או מלחמה — לא יבחר ב־מלחמה. הוא תיקן אותה: „אם (יגיע כצ: זה) תצטרך הממשלה — ואני בתוכה — לשקול מחדש את עמדתה.“

כלומר: אין פסילה של כניסה למלחמה חדשה, כדי לשמור על השטחים.

מה הוא מציע בינתיים? המילה שעליה חזר פעם אחר פעם היתה: „קיפאון“. זהו, לדעתו, המצב הרצוי ביותר לישראל. התנחה היתה ברורה, אם כי לא נאמרה בפירוש: במרוצת הזמן ייעלם מן הנוף המלך חוסיין, עבר־הירדן תיכלע עלידי מדינה ערבית אחרת — ואז מכילא לא יהיה לידי מי להחזיר את הגדה המערבית. הקמת מדינה פלסטינית, לדעתו, אינה פתרון רצוני.

הוא ומאיר יערי. גם בענייני מפלגתי לא התחייב דיין לשום קו החלטי. „אולי את יכולה לומר לי מה ההרכב של רשימת המערך לכנסת הבאה כדי שאומר לך מה חתה עמתי...“

אם יציע אותו המערך כראש ממשלה, כמיכן, לא יסרב. אבל הוא לא מאמין שזה יהיה. לכן, נתן להבין, ייתכן שהוא יעמוד בראש רשימה נפרדת בבחירות האלה; או אולי יפרוש מהמערך אחרי הבחירות. כפי שהוא עצמו הרגיש, בקטע ההחלטי היחיד בשיחתו על נושא זה: „איך יכול בוחר להצביע בעת ובעונה אחת בעד מאיר יערי ומשה דיין — כשיש ניגודים כל־כך גדולים ביניהם?“

בשביל עיזורים

שני אסירים בעלי־השכלה עובדים בדפוס המיוחד של בית־הכלא, בו מדפיסים ספרי־לימוד בכתב בראיל ל־תלמידים עיוורים בגדה המערבית וברצועת עזה. תמורת עבודתם הם זוכים להסבות שונות.

את הסכם השלום עם ישראל.

★ ★ ★

מה נותר חוץ מזה?

האסיר הרציני ביותר בכלא זה, הוא איש אל־קאומיון אל־ערב אחמד דחיל אל־ג'מל.

„אילו הייתי שר החוץ שלכם, הייתי מייד מבטל את התנאי לשיחות שלום ישירות. אתם צריכים להבין: הערבים הושפלו במל־חמה הזאת והם יעשו הכל להחזרת כבודם. אם יתנו להם מוצא של כבוד — ינצלו או־תו. עובדה: שריהחוק של מצרים ושל ירדן חיכו שבועיים לאבא אבן בני־יורק. „הערבים יהיו מוכנים להרבה ויתורים — בתנאי שלא יעמידו תנאים משפילים, כמו מאשימתן ישירי. השלום יכול להביא לשיגשוג האזור, וישראל חיהנה גם היא מזה. אבל שלום אינו יכול לבוא בהנהגתה של ממשלת מלחמה. לכן אין מנוס לערבים אלא ללחום, יאו תפסיד ישראל את ההודמ־נות שישנה היום ולא תהיה מחר.“

הוא סיפר על האירגון, בו הוא תפס תפ־קיד חשוב: רכז הגדה המערבית. אל־קאומ־יון אל־ערב (הלאומיים הערביים) הם איר־גון סוציאליסטי, שנוסד ב־1952 באוניברסי־טה האמריקאית של ביירות, ואשר רעיונו־היו הופצו בכל העולם הערבי עלידי ה־פלסטינאים העובדים שם.

איש אל־קאומיון אל־ערב סיכם את יחס השלטונות הישראליים אליהם: „אנחנו האני־שים שבעוד שנה־שנתיים תצטרכו לשבת איתם כדי לדון על עתיד האזור הזה. יחס טוב היום רק יעזור מחר.“

פתח. אדרבא, שישראל רק תכריז מחר, שכל ערבי שיש לו רכוש בשטחה ישלח את שמו ואת פרטי רכושו לכתובת כלשהי — ולמחרת לא רק יתפרקו אירגוני המה־תרת, כל ממשלות ערב יתפטרו. לא יהיו להם על מה ללחום יותר.“

★ ★ ★

בעד מדינה פלסטינית

אסירי המחתרנות מנהלים ויכוחים פוליטיים ערים מאוד בינם לבין עצמם. בדרך כלל — אחרי שהם קוראים את אבי־אנבא, העיתון הערבי היחיד שמותר להכ־ניסו לכלא; ואחרי שהם יומעים את שלוש מהדורות החדשות של קורי־ישראל בערבית. הרדיו מוצב במשרד הכלא, והשידור מועבר ברמקולים קבועים בכל תא.

לכן מוכנים הם להתכבא באופן חופשי על בעיות אלה גם בפני נר. סמי קעבי משכם חזר על דברי נצאר, איש אל־פתח, למרות שהוא עצמו שייך לג'יף — חזית השיחרור הפלסטינית. הגבר הצעיר (21), שנשלח להתאמן בלוחמת־גרילה בעיראק, טען:

„יש לגשת מייד לפיתרון. הזמן אינו פועל לטובת אף אחד מן הצדדים. ישראל צריכה להודיע שהיא מוכנה לפתור את בעיית ה־פליטים, ולאפשר להם להקים גוף מייצג בגדה המערבית. אי־אפשר להקים ממשלה, כי לא כל הפלסטינים יכולים להשתתף ב־הקמתה. ממשלה כזאת תיחשב לקו־וילינגיט. רק אחרי נסיגת צה"ל, ואיחודם מחדש של שני חלקי העם הפלסטיני, אפשר יהיה לג־שת לבחירות דמוקרטיות, בחסות האו"ם, לשם הקמת שילטון פלסטיני ריבוני, שיקים

מאסר של שבע שנים על השלכת רימונים לתוך בתי־ספר בעירו, „כדי להתסיס את ה־חלמידים ולדחוף אותם לשבות.“

עתה הוא אומר: „אני מעדיף פיתרון של שלום על המשך הלוחמה. כי זאת תביא, בלי ספק, להשמדה הודית. נוכחתי לדעת שאי־אפשר לחסל את ישראל. היא תמשיך להתקיים אפילו אם ינצחו אותה הערבים במלחמה. אבל מדוע ישראל אינה מתחשבת במצבם של המנהיגים הערביים, ואינה יר־זמת שיחות־שלום ישירות עם הפלסטינאים? הרי הם מוכנים לשיחות!“

לטרוריסט הצעיר יש אפילו הצעות ממ־שיות איך לפתור את הבעיה: „קודם כל שישראל תפעל להיסול מחנות הפליטים. שתיישב את הפליטים מחדש. רצוי להחזיר אותם לבתיהם — אבל אני מוכן לוותר על כך. העיקר שישקמו אותם וישלמו להם פיצויים. בזה יחסלו את הגורם העיקרי ל־שינאה.“

במיקרה זה, הוא משוכנע שערבי פלסטינ־יכירי במדינת ישראל, וייתכן שאפילו יגיעו בינתיים מספיק שישראל תודיע על נכונו־תה לפצות את האנשים שהשאירו רכוש

זרע פצצה

האני נצאר מרמ־אללה זרע ריסו־נים לתוך בתי־ספר בעירו כדי לדרבן את תלמידיו בתי־הספר התיכוניים בעיר לשבות.

אצלה, וכל עם יתפתח ויבנה את עתידו ב־תוך המדינה שלו.“

ומה יאמרו אירגוני המחתרת? מה יאמר אל־פתח, למשל?

נצאר, בעצמו איש אל־פתח, מוכן להת־חייב: „ברגע שאפשר יהיה לבסס את ה־יישות הפלסטינית, וישלמו פיצויים לפלי־טים, יתחסלו האירגונים מעצמם, כולל אל־

בית־הסוהר. גם צה"ל מספק להם ספרים שנמצאו במחנות הצבאות הערביים, שאינם עוסקים בהסתה אנטי־ישראלית. רוב האסירים הם מוסלמים אדוקים. מימין: אסיר מגלגל מסבחה באדיקות רבה.

ארבעה מבין האסירים יושבים על ה־שמיכות המקופלות בתא שלהם, כשהם מחזיקים ספרים שקיבלו מקרוביהם ונתרמו לספרייה המרכזית של

המשכילים